

לימוד היומי דקה ליתנו

שולחן ערוך	ליקוטי	משנה ברורה	ליקוטי הלכות	ליקוטי מוהר"ם	יום לחדש	יום
ד"ר שמשון קוב"ץ	רמב"ם	רמב"ם	רמב"ם	רמב"ם	ז'	שבת
ב.ג.	רמב"ם	רמב"ם	רמב"ם	רמב"ם	ח'	א
ד.א.	רמב"ם	רמב"ם	רמב"ם	רמב"ם	ט'	ב
ה.ב.	רמב"ם	רמב"ם	רמב"ם	רמב"ם	י'	ג
ו.ג.	רמב"ם	רמב"ם	רמב"ם	רמב"ם	יא'	ד
ז.ד.	רמב"ם	רמב"ם	רמב"ם	רמב"ם	יב'	ה
ח.ה.	רמב"ם	רמב"ם	רמב"ם	רמב"ם	יג'	ו
ט.ו.	רמב"ם	רמב"ם	רמב"ם	רמב"ם		
י.ו.	רמב"ם	רמב"ם	רמב"ם	רמב"ם		

בקרני אורה

יו"ל ע"י קהילת חסידי ברסלב
בנשיאות הגה"צ רבי יעקב מאיר שכטער שליט"א

376 | פרשת חוקת | ז' תמוז תשפ"ד

דבר המערכת

כשלהבת העולה מאליה בערו השבוע הלבבות בבתי המדרש דקה ליתנו בירושלים ובית שמש בעת מעמדי החיזוק והפתיחה הנפלאים לקראת התחלת לימוד התורה הזמנית בקהילתנו, המצטרפת לכלל אנ"ש בתכנית 'תמימי דרך'. במעמדים אלו עוררו על חובת ההתחדשות בקיום רצון צדיק אשר "דיבר עמנו כמה פעמים שרצונו חזק מאד שנלך עם התורות שגילה" (שיחות הר"ן רצו). רבינו הקדוש רצה ברצון חזק מאד שנתחבר לתורה משך חדשיים או שלוש בהם יהיו כל עבודתנו והילוכנו ביראת ה' על פי הנאמר באותה התורה, וכל תפלתנו ושיחתנו יהיו לזכות להגיע למה שנאמר באותה התורה (שם) ורבי נתן מסיים שם: "אשר מי שיאחז בה".

כל הלבבות מייחלים לקיום דבר זה, וברוך השם אשר נתן בלב תמימי דרך להתחיל ליישם הדברים בפועל תוך כדי הושתת עזרה וסיוע נפלאה ללומדים, בצורת תכנית לימודים מסודרת וקונטרסי עזר להבנת התורות, כה יתן ה' וכה יוסיף.

בשמחה בטוב לבב ובהודיה על העבר ותקווה על העתיד קבלו עליהם בראש חודש תמוז העעל"ט להתחיל בכך מחדש ולהוסיף בקודש דבר יום ביומו.

רוממות נפלאה בבית מדרשנו בבית שמש 'אהל הדסה' במעמד המופלא 'חלקנו בתורתך' בו נזרע הגרעין להקמת חבורה של קביעות עתים בכל יום לעמלי תורה ובעלי בתים שיצטרפו יחד בלימוד קבוע מדי ערב לקבל דין מן דין ולהוסיף בקודש. החבורה נתייסדה לזכרו של נבדלחט"א חברינו המופלא רבי חיים בהרה"ח רבי נתן ליברמנש זצ"ל שעזבנו לאנחות לפני כחודש ימים, ואשר עז היה רצונו לייסוד מסגרת שכזו.

בכינוס נשמעו דברי חיזוק מפי יבדלחט"א אחיו הגאון רבי צבי שליט"א מו"ץ עדתנו ומפי משפיעים נוספים שעוררו על חיבת התורה ויקרת קביעותה.

יתן ה' ואכן יוסיפו נדבכים בחיזוק לתורה ועבודת ה' יחד כרצון רבינו הקדוש והיא שתקרב גאולתנו מהרה

העורכים

וממדבר בר מתנה

הקדוש מביא (בלקוטי מוהר"ן יד-ה) מאמר זה וכותב: "ואין אדם זוכה לתורה, אלא על ידי שפלות, כמו שאמר חז"ל ומדבר מתנה, שישבר גאותו מארבע מדרגות שפלות".

אלו הם תנאי הזכייה והמתנה, שהמקבל ירגיש שפלותו ויבין שאכן אין הוא זכאי לכך, אלא ירים עיניו ויצפה לנדבת חסד ומתנת חינם, ושפלות זו מקרבת אליו את אור התורה על אף שבאמת הוא כל כך רחוק מכך.

אחד מעיקרי השפלות הוא התמימות בקבלת הדברים, לפעמים עולים הרהורי דברים על דבורי ההתחזקות שהצדיק מגלה, קשה בעיניו לקבל שהוא כל כך אהוב ורצוי בעיני בוראו, החטאים שמולידים אכזריות מעלים בלבו קושיות ותהיות, לפעמים קשה לו לסבול את אורך הזמן שעליו להמתין ולייחל עדי תבוא ישועתו והוא כועס בגסות רוח ומתירס נגד מי שמבטיח לו שכאשר ימתין יזכה לבסוף, לפעמים קשה לו להאמין שעל ידי עצות קלות שכאלו שמגלים לו יזכה לישועה שלמה, לא מסתבר לו שמנחת עני שדופה כזו שאין בה טעם וריח ונעדרת כל חיות היא זו שחביבה כל כך בעיני ה' והיא שתצמיח ישועתו (ראה לקוטי הלכות, תפלת המנחה ז-מ ואילך), ועוד כהנה בשאר גסויות בהם הוא עומד וחוקר ומנסה להבין בשכלו המגושם עצות עמוקות הנובעות ממקור עליון נורא מאד, ועל ידי זה הוא אכן מפסיד שהדברים לא נתקבלים בלבו חלילה, הוא מרחיק מעצמו את המתנה והזכייה. וכפי שאמר רבי נתן "אם יש בך נאווה ותאוה, הרבי מקבל אותך, אבל את כבודך אתה מוכרח לזרוק לגמרי" (ש"ק). כמובן שאין כוונתו למי שסובל מגאווה ורוצה להיפטר הימנה אלא למי שמבכד את דעת עצמו ומקשה ומפקפק בגלל חוסר הבנתו הנבערה.

ועל זה צריכים אנו אם כך לשים עיקר מגמתנו, לבטל את יישותנו, לא לתת כבוד לסברות הכרסיות העולות בלבנו נגד דעת התורה, אלא להשליך הכל ולהבין את אפסיות דעתנו נגד דעת התורה הקדושה ודעת הצדיקים האמיתיים,

וכלשון קדשו של רבי נתן (בלקוטי הלכות, ערלה ה-ד): "כל אחד כפי מה שמבטל עצמו ומרגיש שפלותו באמת כמו כן הוא זוכה להתקרב לצדיק האמתי, כי עיקר התרחקות כל האמיתיים,

המשך בעמוד ד'

הם יושבים זה לצד זה, שניהם שומעים את אותם דברים ולומדים אותו ספר, אחד שמע עתה נעימות קול מופלא שהחיה את כל כולו, 'שבעה משיבי טעם' שנתנו לו תקוה והבקיעו מעט בעד החושך והערפל שסבבוהו, ולעומתו חברו, יושב כאבן דומם, תוהה על בוהו שלו, הדברים לא מדברים אליו ולא מתיישבים על לבו... לבו מיצר, 'מה נשתנתי מחברי שזכה ואני לא זכיתי'.

נדמה לנו שהתורה היא שכלית גרידא, שיש להפעיל רק את המח ואת ההבנה כדי שהדברים יקלטו. אבל חז"ל גילו לנו רבות שהתורה היא מתנה, זוהי זכייה שמיימית והארה אלוקית, אולי את תרגום המילים והבנת הנושא בכללותו אפשר להבין בשכל גשמי, אבל הארה החיה איך הדברים מתחברים אליך ומאירים את חייך, הינה זכייה ומתנה שאינה קשורה כלל לכשרונות ולשכל מחודד כלל.

לשם כך זקוקים לכלים אחרים לגמרי, לזכיית מתנה זו זקוקים להכשרת הנפש שיהא כלי שיכיל בו את הארת האמת, אמנם, עבור זה לא צריכים להיות דוקא זך ונקי לגמרי ומרומם ומונושא מכל פחיתויות העולם הזה, כי הלא אדרבה, התורה בכלל ולימודי הצדיקים בפרט באו כדי לרפאותנו להחיותנו ולהשיב נפשנו מני שחת, כמו שלא נאמר שהרופא הגדול מרפא דוקא את הבריאים והשלמים אלא להיפך, הוא זה שבכוחו לרפאות גם את החולים אשר חליים הכביד כל כך, וכלשון קדשו של רבי נתן (בלקוטי הלכות, תפילין ה-ט): "בחושך הגלות הזה שהתגברה הסטרא אחרא והבעל דבר מאד על כל הרוצה להתחיל לעסוק בעבודת ה' ומפילים בכל פעם כל אחד ואחד כפי מה שמפילים אותו ח"ו רחמנא ליצלן, וצריכים לחזק אותם ולהחיותם בכל פעם בשבעה משיבי טעם שלא יתיאשו עצמן לעולם ויתחילו בכל פעם מחדש וכל זה הכח מקבלין מהצדיקים כי כל מה שהחולה גדול ביותר צריך רופא גדול ביותר".

אך כלי הקיבול הנדרש לרפואות נפש אלו והארת דעת התורה בלב האדם כדי שנתנו לו המתנה האלוקית הזאת היא, השפלות! וכך דרשו חז"ל (ערויבין נד.) על הנאמר בפרשתנו "ומדבר מתנה וממתנה נחליאל" - "אם אדם משים עצמו כמדבר זה שהכל דשין בו תורה ניתנה לו במתנה וכיון שניתנה לו במתנה נחלו אל" ורש"י מפרש שם: 'כמדבר זה שהכל דשין בו' - 'שאינו לו גסות'. ורבינו

פניני אור

אמרות מהורות מרביה"ק ותלמידיו

רבי אבא'ע ז"ל, תלמיד מוהר"ת ז"ל, שהיה עשיר גדול, אמר פעם: "להתאנח (בתפלה) כמו שמתאנח רבי נחמן מטולטשין ז"ל בתפלתו זאת איני יכול", כי לא היה דחוק וחסר בגשמיות. "קרעקצו ווי רבי נחמן קרעקצט ביים דאויגען, דאס קען איך נישט".

(שיח שרפי קודש)

תגובות והערות 3323796@gmail.com ניתן לקבל את הגיליון באימייל מידי שבוע

הדל"ג 7:10 - ניץ החמה 5:40 - מוזיק"ש 8:16 צאת השבת 8:24 - צאה"ש לר"ת 9:02

רמז נפלא

דבר אל בני ישראל ויקחו אליך פרה
אדמה תמימה

"הנה יש תורה בליקוטי מוהר"ן בסי' נ"ה הנקראת 'אבא שאול', וכל המאמר הוא סוד פרה אדומה כמבואר שם ע"ש. ואמר לי רבי משה קרעמער רמז נפלא ש'פרה אדומה' בגימטריא 'אבא שאול', ולא דבר ריק הוא" (אוסף מכתבים, חלק ד, מכתב רסה).

דין וחשבון!

על כן יאמרנו המשלים באר חשבון

"פעם אחת, ואולי יותר מפעם, שאני נגישתי לליקוטי תפילות והתחלתי לטעום מתיקת הדיבורים, תיכף נתחרטתי למה לא אמרתי אתמול ליקוטי תפילות... וידוע שמוהר"ג אמר שאחר שיצא הליקוטי תפילות עתידים ליתן דין וחשבון על כל יום שלא אומרים ליקוטי תפילות. וזה מובן מאד הניחם שגם הלב מוטמטם כל כך מרוב עונות ופשעים והרוחות הטמאות שמילאו את חלל העולם, והוא הכין דיבורים כאלו להתעורר ולשיח את הלב לפני קונינו, והרי השולחן ערוך ומוכן לפנינו, ואין לנו כי אם לפתוח את הפה לאכול" (אוסף מכתבים, חלק א, מכתב ט).

המשכת אור

האין סוף!

באר חפרוה שרים כרוה נדיכי העם
במחוקק במשענתם

חז"ל דורשים ומבארים פסוק זה, שכל נשיא מנשיאי ישראל היה חוקק במשענתו / במקלו, שביל להמשיך את מימי הבאר - בארה של מרים - עד לשבטו.

והסוד בזה הוא, שהצדיקים האמיתיים, מנהיגי ישראל, יש להם כח לצמצם את האור הגדול האינסופי, אור ה', ולהמשיך ולגלות אותו בעולם בהדרגה ובמדה, עד אשר תתגלה מלכותו יתברך בעולם.

וכלשון מוהר"ג:

"וזה בחינת 'באר חפרוה שרים כרוה נדיכי עם במחוקק במשענתו', ודרשו רבותינו זכרונם בברכה שכל נשיא ונשיא היה ממשיך במקלו מימי הבאר לשבטו. כי באר מים חיים זה בחינת התגלות אור אין סוף שהוא מקור חיים, כמו שכתוב 'עובו מקור מים חיים' וכו'. ואי אפשר להמשיך מימי הבאר, שהם התגלות אלקותו יתברך, כי אם על ידי צדיקי הדור, שהם בחינת שנים עשר נשיאים שכל אחד ממשיך האור הזה לשבטו בהדרגה ובמידה בבחינת 'במחוקק במשענתו', דהיינו על ידי המטה, שהוא בחינת מחוקק, בחינת חקיקה ורשימה, בחינת צמצום. שהנשיאים יודעים איך לצמצם האור כראוי להמשיך בחינת מימי הבאר לשבטו, שהוא בחינת התגלות מלכותו יתברך בהדרגה ובמידה" (ליקוטי הלכות, ראש חודש ט, ט).

מתי היה מתפלל הבעש"ט?

שאלה:

יש"כ גדול על התשובה הנפלאה בשבוע שעבר, אשר הבאתם מדברי גדולי החסידות עד כמה הזהירו שלא לאחר זמן ק"ש ותפילה, אפילו אם נדמה לאדם שע"ז יתפלל יותר בכוונה.

אך עדיין נשארה בלבי תמיהה, שהרי מאידך ידענו שכך הוא המנהג הנפוץ אצל כמה מהחסידים, שלא להקפיד כ"כ להתפלל מוקדם, ומסתמא היה כך מנהג הבעל שם טוב, מייסד החסידות.

תשובה:

מייסד ומגלה אור ודרך החסידות, אור שבעת הימים, מרן הבעל שם טוב זיע"א - לא זו בלבד שלא התפלל מאוחר ח"ו, אלא אף גם היה מקפיד מאד להתפלל בכל יום שחרית כוותיקין עם הנץ החמה! ולא זו בלבד שהוא עצמו התפלל כוותיקין, אלא אף הזהיר אחרים לנהוג כן.

וכמובא בפירושו בצוואת הריב"ש:

"וכגון דא צריך להודיע: להרגיל בחצות לילה, ולכל הפחות יזהר להיות התפילה בין בקיץ בין בחורף קודם הנץ החמה, דהיינו שיהיה רוב התפילה עד קרוב לקריאת שמע קודם הנץ. והחילוק בין קודם הנץ בין לאחר הנץ כרחוק מדרח ממערב, כי אז עדיין יכולין לבטל כל הדינים... על כן לא יאז דבר זה קטן בעיניך, כי גדול הוא. ובעל שם ז"ל היה מדקדק גדול על זה! ולפעמים כשהיה עת שלא היה לו מגין, היה מתפלל ביחיד" (צוואת הריב"ש, טו).

[ועיין באמרי פנחס: "בשם הבעל שם טוב - שטוב מאד להתפלל קודם זריחת השמש, כי בכל לילה עולין הנשמות ושם דנין אותן, ודינים אינם יורדים קודם זריחת השמש... לכן כשמתפללין קודם יכול לבטל הדינים, כיון שעדיין לא ירדו" (אמרי פנחס, שער ג, אות פח)].

עד כדי כך, ששנים רבות לאחר הסתלקותו, היו סוגרים את שערי בית הכנסת של הבעש"ט אחר תפילת וותיקין, כדי שלא יקיימו שם מניינים נוספים...

וכמסופר ב'שיח שרפי קודש':

"ידוע שהבעל שם טוב התפלל תמיד כוותיקין, וכך נהגו כל תושבי העיר מעז'לבוז'. אחר פטירתו רצו תושבי העיר לחזק המנין הזה, והסכימו ביניהם שתיכף לאחר תפילת הוותיקין יסגרו את הבית כנסת של הבעל שם טוב, וכך נהגו זמן רב" (שי"ש ק"ב, שיח).

כך שהחפץ לילך בדרך החסידות המקורית, עליו להתפלל - לא רק לפני זמן ק"ש ותפילה, אלא - כוותיקין עם הנץ החמה. ו"מי הוא זה אשר יש בו כח לשנות" מדרך הבעל שם טוב!?

וכדמטו משמיה דהרה"ק רבי פנחס מקאריץ זיע"א:

"האריך להחמיר בזה מאד להזדרז שלא לעבור זמן קריאת שמע, ואף שקצת חסידים מזלזלין בזה, הלא עיקר החסידים התחיל מהבעל שם טוב, וכיון שהם נזהרו, מי הוא זה אשר יש בו כח לשנות!?" (אמרי פנחס, אות פג).

"ולמה תשגה בני בורה לבקש לך חכמות זרות ושטותים להתפלל שלש שעות אחר חצות היום להיות משנה עתים ומחליף זמנים, ומרן הקדוש [הבעל שם טוב] לא למדנו כך, כי הוא היה מתפלל בנץ החמה בציבור! ... ולמה בני תלך בדרך רחוקה רחוק מאורחא דזרעא דישראל להיות

משונה ומשונה. כי מי שזוכה להתפלל בנץ החמה בציבור, אזי מאירין המוחין ותפילתו בוקעת כל העולמות באש לווהט מלהטת" (היכל הברכה, בראשית דף צ"ד ע"ב).

כדברים האלה כתב בספר 'ויכוחא רבה' במענה לשאלת השואל על החסידים מדוע הם מאחרים זמן ק"ש ותפילה, וז"ל: "ומה שאמרת שמאחרים זמן התפילה, כבר התנית עמך שלא להשיבני ממנהגי פרטי אנשים שאינם שוים בכל, כי הראש לכל הצדיקים הוא רבי ישראל בעל שם טוב זיע"א, היה מתפלל קודם הנץ החמה, וכן תלמידו אחריו הרב המגיד מו"ה דב בער ממעזריטש זיע"א ברוב פעמים" (ויכוחא רבה, סעיף י"ד).

השינוי אצל החסידים בנושא זה, התחיל רק בדורות שלאחר הבעש"ט, כפי שמתאר בעל ה'לב העברי' בפירושו על תנא דבי אליהו, וזה לשונו: "אלו הן הקצוות אשר נתייחד בו החסידות בראשונה, אשר בכל כאלו לא יצאו מן הלכה בשולחן ערוך אפילו זיז כל שהוא חס ושלוש, כי אם נהגו בתוספות קדשה, להחמיר ולא להקל, ולא היו מן עושה גדולות משנה עתים, כי אם כמו שכתוב בצוואת הריב"ש שהוא היה מתפלל אפילו ביחידות אם לא היה לו ציבור להתפלל בזמנו כותיקין, עיין שם.

אך לאחריו נשתנה כמו מי לנו גדול מן התורה הקדושה, אורייתא וקודשא בריך הוא חד הוא, בכל זאת נשתנה בה, עד שאמרו כי גם היא כמו סם המוות רחמנא ליצלן. ועד שפעמים ביטולו של דברי תורה זו היא יסודה. כן נעשה עם החסידות השתנות, כי דור הלך ודור בא אשר לא נהגו כדרכי חסידים הראשונים. ומתחילה עמדו 'משנה עתים' ולהתפלל שלא בזמנו, ואמרו בהסבר: כדי שיכינו עצמן בקדושה וטרהה לתפלתם ברמה" (תוספות בן יחיאל, פרק כ).

ועל זה התריעו גדולי החסידות, שאין לאחר זמן תפילה גם אם נדמה שמתפללים עי"ז יותר בכוונה (וכפי שהארכנו בשבוע שעבר).

אמנם בהמשך, התרגלו המוה"נים שאפשר לעבור על זמן ק"ש ותפילה בשאט נפש, גם אם אין מתפללים בהתלהבות מיוחדת... וכפי שהוא ממשיך וכותב:

"וכזה היה רק בתחילה. [אך לאחר מכן] שוב נהפכו במ לעשות כהמוננים; לא למדו, לא הכינו. כי אם עסקו כל מיני משא ומתן קודם התפילה עד כי בא סמוך לחצות או אחר חצות כמבולבל לתפילת שחרית, ולהשלים ממנו כמו רגע מן התפילה, כי כבר גבר עליו חולשת הלב בלא אכילת פת שחרית. וישנו אשר שותים כל כך קודם התפילה כדי אכילה. ונהפך הקערה על פיה משני צדדים; הן שיצאו מן הדברי תורה ככתוב בשולחן ערוך שלא לעבור זמן קריאת שמע ותפילה ולהפוך הצינורות, ולהתפלל מנחה בזמן ערבית ובזמן מנחה" (שם).

וכפי שכבר מעיד גם מוהר"ג ב'ימיו, וכותב על אותם חסידים:

"שכולם הם תחבולות היצר הרע והקליפה שמעקם לבנם ומתלבש עצמו במצוות, כגון שמצוה לעבור זמן קריאת שמע ותפילה כדי להתפלל בגוף נקי, ומבלים רוב ימיהם על נקיות ועוברים זמן קריאת שמע ותפילה בכל יום. ולסוף אינם מתפללים בגוף נקי כלל, מכל שכן שאינם מתפללים במחשבות נקיות וזכות כלל, עד שעל פי הרוח אינם יודעים מה הם מדברים..." (ליקוטי הלכות, פקדון ד, ד).

ה' יצילנו מדרכי שקר, וישיבנו אליו, אמן.

פנינים מאירים וחידושים מזהירים מלוקטים מספרי גדולי הצדיקים זי"ע
מתוך רשימותיו של הגר"ם שכטער שלי"א אשר ציין ורשם לפני לזיכרון.

לקט ספרי"ם

פרשת חוקת

שבחם של ישראל שעובדים השי"ת אפילו בדבר חוקי משא"כ עכו"ם רק בדבר שכלי

בגמרא (קידושין לא, א) בעו מיניה מרב עולא עד היכן כיבוד אב ואם אמר להם צאו וראו מה עשה עובד כוכבים אחד באשקלון ודמא בן נתינה שמו פעם אחת בקשו חכמים פרקמטיא בששים ריבוא שכו והיה מפתח מונח תחת מראשותיו של אביו ולא ציערו וכו' לשנה האחרת נתן הקדוש ברוך הוא שכרו שנולדה לו פרה אדומה בעדרו ונכנסו חכמי ישראל אצלו אמר להם יודע אני בכם שאם אני מבקש מכם כל ממון שבעולם אתם נותנין לי אלא אין אני מבקש מכם אלא אותו ממון שהפסדתי בשביל כבוד אבא ע"כ. צאו וראו גדולתם של ישראל - אומר הרה"ק רבי יצחק מוורקי - אפילו מגמרא זו שלכאורה מתכוונת לספר בשבחו של עכו"ם, למדים אנו על שבחם של ישראל דוקא. שהעכו"ם לא חס על הפסד ממון רב בשביל קיום מצות כבוד אב שיש בה טעם שכלי, אבל ישראל אינם חסים על ממונם בכדי לקיים מצות פרה אדומה, שהיא חוקה בלי טעם.

סיפורי אמרי צדיקים מגדולי החסידות עמוד מח

חשיבות הגלילה

דיני ומנהגי גלילה

המדינות וכן נהגו בצאנז. וכ"ה בקובץ כרם שלמה תמוז תשמ"ד, דף יא, ובדינים והנהגות לחזו"א פ"ה אות ז מובא של לא הפכו לאחר גלילה).

ד. מובא בשם הרה"ק מצאנז ז"ע שיש להקפיד לחגור האבנט בשליש העליון, ואף שלא נמצא מקור לזה בש"ס ופוסקים נתנו כמה רמזים בדבריו (ליקוטי מהר"ח, שערי חיים על ש"א ש"י סק"א, ילקוט אברהם עמ"כ. וכ"ה בשו"ת בית אבי ח"ד ס"ט טו בשם מהר"א מבעלזא ז"ע, ובשו"ת מהרש"ג ח"ב ס"ד טען נגד זה). וכן העידו בשם החזון איש (אוצר תשובות לשאלות המצוות ס"ל צה). אמנם בספר המנהגים של חב"ד (עמ"כ 15) מובא שיש להקפיד לחגור בתחילת שליש התחתון.

ה. מי שהתכבד בגלילה לובש את המעיל על הספר, ואם יש כתר הוא לובש את הכתר וכל התכשיטים של הספר, ואסור לאחר לחטוף ממנו המצוה (ש"א ש"י דין יט). אבל מותר לאחר לקחת המעיל והכתר מן הבימה ולהושיט לו ואין זה נחשב כחוטף ממנו חלק מהמצוה (שו"ע ס"ב).

ו. המגביה והגולל צריכים ללוות את הספר תורה מן הבימה עד הארון הקודש (ה"א ס"י קמ"ט ומשנ"ב סק"ח). ויש מי שכתב שלפי נוסח ספרד שמפסיקים באשרי ובא לציון הגולל לא מקומו לאחר הגלילה אין צריך ללוות (קצוה"ש ס"ה בה"ש ס"ק סא), אבל שאר הפוסקים גם הספרדיים לא חילקו בזה, וכן נראה שגם בשבת שיש הפטורה שמפסקת צריכים ללוות את הספר.

א. מי שנתכבד בגלילה אוחז הספר תורה למעלה בשני עמודי עצי חיים וגולל את הספר כלפי פנים ומהדקו היטב (רמ"א ס"י קמ"ט ס"ד ומשנ"ב סק"ט). ולפעמים קורה שבשעת גלילת הספר היריעה נשמטת כלפי מטה וצריך להרימה כדי להשוותה, אסור אז לאחוז היריעה בידים רק באמצעות מפה או שרולל (משנ"ב סק"ב).

ב. בשולחן ערוך (ס"ג) נפסק שיש לכוון שיהיה אמצע הספר שבין שני העמודים כנגד התפר, לפי שאם ימשכו העמודים לכאן ולכאן ויקרע הספר חס ושלום, יקרע התפר ולא הקלף. אך בדברי יחזקאל (עמ"כ שכ"ג) מובא בשם הרה"ק משינאווא ז"ע שבזמן הזה שהקלף עב וחזק ואין חשש שיקרע הקלף, ואדרבה יותר עלול להיקרע התפר מהקלף, אין להקפיד על זה (וע"ע בשערי אפרים ש"י דין יז שהביא דין זה לגבי הגבהה ולא לגבי גלילה).

ג. נוהגים שכתב הספר היא כלפי זה שהתכבד בהגבהה ומחזיק כעת הספר בישיבה, והגולל עומד מצד האחורי של הספר ומהדק את הספר מאחור לפניו, וצריך הגולל להקפיד שמקום קשר ההידוק יהיה כלפי פנים הספר, שכאשר יתחוו את הספר על הבימה יוכלו לפתוח ההידוק (רמ"א ש"ס).

ונוהגים שלאחר שמסיים לגלול הופך המחזיק את הספר, כדי שיהיה הכתב כלפי העם (מנחת יחיאל ח"ב ס"ה פה שכן נוהגים בכל

ובמסכת סופרים מובאר שאף הוא עשה הגבהה ראשונה קודם הקריאה ודאג להראות את הכתב כלפי הציבור. ומאחר שהיה ממונה על הכל אמרו חז"ל שהוא נוטל שטר כנגד כולם בעבור שדאג על כל ענין הקריאה וכבודו הספר.

אמנם במשך הדורות התחילו לחלק את הכיבודים לכמה אנשים, ועל פי זה כתב הרמ"א (ס"ד) שלפי המנהג שעושים הגבהה לאחר הקריאה ומישהו אחר כורך את האבנט ולובש את המעיל, מי שעושה הגבהה ונוטל את הספר תורה ואוחזו בידי על ברכיו, כיון שהוא אוחז הספר ונוטלו נקרא שהוא עיקר המתעסק בגלילת הספר אף על פי שהוא בעצמו אינו גולל את הספר, והוא נוטל עיקר השטר כנגד כולם, וכך כתב המשנה ברורה (סק"ה).

ובערוך השולחן (ס"ט) כתב שיש נוהגים שמי שעושה הגבהה לאחר הקריאה חוזר ומניח הספר על הבימה וגולל הספר וחוזר ונוטלו ויושב על הספסל, כדי שגם הוא יזכה בגלילת הספר.

שיטות נוספות אנו רואים בטור ותוספות (מגילה לב. ד"ה גוללו) ובר"ן (יא: ד"ה גוללו) שגם מי שגולל וכורך את האבנט על הספר תורה ולובש את המעיל בסיום הקריאה נקרא גולל. ובמסכת סופרים (פ"ד ה"ח) קורא למי שעושה הגבהה ראשונה קודם הקריאה בשלשן 'גולל', שהוא גולל את הספר ומכוין את הספר לקריאת הפרשה ומגביהה ומראה פני כתיבתו לעם. וכך פירש רש"י בגמרא (שם לב. ד"ה הגולל וז"ל וכשהוא מהדקו).

ואפשר להסביר שבאמת כל מי שיש לו חלק בכבוד הספר ובסידור הקריאה נוטל שטר, בין המגביה, בין הגולל היריעה, ובין הכורך האבנט. ובעבר שהיה אחד ממונה על הכל נטל הוא שטר כנגד כולם, ובמשך הדורות שנעשה חלוקה בין הכיבודים נוטל כל אחד את חלקו בשטר כפי המגיע לו (וכפי שנהגו כיום לחלק את הכיבודים בשבע ברכות וברית מילה), ועל זה כתב הרמ"א שאמנם המגביה נוטל יותר שטר מכורך האבנט. ואפשר שמטעם זה אין נוהגים כיום לכבד הגבהה וגלילה דוקא לגדול שבבית הכנסת, כיון שאינו מאונה על כל סידור הקריאה והספר (עי' משנ"ב סק"ז).

לקפל התפילין בעצמו

הבן איש חי (ש"א ח"י שרה יט) כתב שיש ללמוד מדין זה שראוי לאדם בעצמו לקפל את התפילין ולהניחו יטק, ולא ימסור אותו לשמש לקפלו, שכשם שאמרו בספר תורה הגולל נוטל שטר כנגד כולם, הוא הדין בתפילין. ומובא בשם הרה"ק מצאנז ז"ע שמי שמקפל התפילין בעצמו מצננים לו הגיהנם (דברי תורה מנוקאטש ח"ה אות פז).

הלחזיר הספרים למקומם

מדין זה ניתן ללמוד החשיבות שיש בהלחזיר את הספרים למקומם לאחר הלימוד, שגם זהו כעין גלילת הספר תורה לאחר הקריאה, ואפשר לומר שהמסדר את הספר ונותנם

בגמרא מגילה (לב) מובא: 'אמר רבי שפטיה אמר רבי יוחנן, עשרה שקראו בתורה הגדול שבהם גולל ספר תורה, והגולל נוטל שטר כולם' - מצינו כמה פירושים בראשונים מה נקרא 'גלילה', ויש ללמוד מהם כמה דברים חשובים כדלהלן:

שיטת הרמב"ם שהמפטיר הוא הגולל

הרמב"ם (הל' תפלה פ"ב ה"ח) מפרש 'גלילה' למי שגולל את היריעות של הספר תורה לאחר הקריאה, ובזמנו היה המנהג שמי שעלה 'אחרון' הוא היה הגולל, וכך הוא כותב: 'אחרון שגולל ספר תורה נוטל שטר כנגד הכל, לפיכך עולה ומשלים אפילו גדול שבציבור'. כלומר שזה שעולה אחרון הוא גולל ונוטל שטר כנגד כולם. ומוסיף הכסף משנה שאף על פי שקורים לתורה לפי סדר החשיבות, שכל מי שגדול יותר עולה קודם, וכל מי שפחות חשוב עולה מאוחר יותר (כמבואר בסיומו קלו), לעלייה האחרונה אפשר לקרוא גם לכתב חשוב וגדול מפני שהוא נוטל שטר כנגד כולם.

לפי שיטת הרמב"ם נראה שהאחרון הגולל הכוונה למי שעולה מפטיר, שהוא מסיים את הקריאה וגולל את הספר. וכן משמע מלשונו שכתב (שם ה"ג) 'ולא יפטיר בנביא עד שישלול ספר תורה', שהמפטיר לא יתחיל את ההפטרה טרם שגלל את הספר תורה. וכן כותב במסכת סופרים (פ"ד ה"ד) שהמפטיר בנביא הוא היה עושה הגבהה וגלילה.

לפי מנהגו אין המפטיר גולל

אבל בשולחן ערוך מובאר שנשנתה המנהג ואין העולה למפטיר עושה הגבהה וגלילה, אלא אדם אחר, ולכן כתב בזה הלשון (ס"י קמ"ט ס"ז): 'אין המפטיר מתחיל עד שיגמרו לגלול הספר תורה, כדי שלא יהא הגולל טרוד ויוכל לשמוע ההפטרה'. שהמפטיר צריך להמתין על זה שגולל המנהג עד שיגמרו כדי שישמע את ההפטרה. ומנהגינו שממכדים הגבהה וגלילה למי שלא קרא בתורה כולל (משנ"ב סק"ז). ולכן לפי מנהגינו אין עליית מפטיר נקראת עלייה כל כך חשובה, וגם קטן עולה בה (ורק אָבֵל בתוך שנתו מהדר לעלות בעליה זו כדי לזכות בברכות ההפטרה לעילוי נשמה).

אמנם לפי מנהגינו נחשב עליית אחרון שקודם מפטיר לעלייה מכובדת, כפי שכתב המשנה ברורה (ס"י קלה סק"ז): 'בדורות הללו מחשבים אחרון חשוב מכולם לפי שהוא מסיים הפרשה, ולגדול שבצבור קורים לאחרון'. ולכן נוהגים לכבד כהן או לוי בעליית אחרון ואין זה נחשב לגרועות. וכן נהוג בשבע ברכות שהברכה האחרונה נחשבת כברכה חשובה ומכבדים אותה לגדול הסעודה לפי שבה מסיימים סדר הברכות.

מהו גלילה וחשיבותה

במסכת סופרים (שם) ובראשונים (עי' רש"י ור"ן במגילה שם) משמע שהיה המנהג שזה שגלל את הספר תורה היה עושה את הכל, הוא גלל את יריעות הספר לאחר הקריאה וסגרו, הוא כרך את האבנט, והוא לבש את המעיל.

בשעת הקריאה, אם כן גם דברי המדרש מכוונים עם זה, שהוא היה מקים את כבוד הספר תורה.

זקנו של רש"י מכבד את הארון קודש

אפשר ללמוד את גודל הזכות שיש בהירות בכבוד ספר תורה וספרים ממה שהביא המגן אברהם (סימן קנא סק"ק) בשם ספר חסידים (ס"י קכ"ח) שרבינו יעקב בר יקר היה מכבד לפני הארון קודש בזקנו. ובספר אור צדיקים למהר"ם פאפירש ז"ל (ס"י יב אות ה) מובא שהוא היה אבי אביו של רש"י.

אמנם מהר"ם חאגיז במשנת חכמים (אות רט) פקפק על דבר זה, וכתב: 'עם היות כי שמועה זו אינה נכנסת לאזני מטעם סוד הכמוס במעלת רמזי קדושת חלקי הזקן העליון, ואין דעתי מסכים לזלזל בקדושתה נגד הארון שבו הספר תורה. עם כל זה בתר מחשבת הלב אזלינו וה' יראה ללבב, והואיל ואותו חסיד בתם לבבו היה עושה כיבוד זה לשם שמים, שהיה מזלזל בכבודו לעיני ההמון נגד כבוד תורת אלוקינו, שעל ידי כך ממנו יראו וכן יעשו ההמון הישראלי, ודאי שהיה מעשהו לרצון לפני ה' והיה שכרו מגדול בגידול בנו רש"י ז"ל שהאיר עיני כל ישראל בביאור המקרא וההלכות שאין ערוך אליו'. ע"כ. וכן כתב הערוך השולחן (ס"י) שהוא דבר תמוה לזלזל בזקנו ורובים אין דעתם נוחה מזה.

בארון נוטל שטר כנגד כולם.

והטסיפלער ז"ל בקריינא דאגרתא (ח"א ס"י קפ"ט) כתב מכתב חריף מאוד על זה בזה הלשון: ודאי מדת אכזריות ורשע הוא להטיל על אחרים מה שהוא הוציא ממקומו, וכל שכן להטיל על תלמיד חכם השוקד על התורה את המוטל על עצמו, ודורשי רשומות אמרו ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת.

ומה שסיים בדורשי רשומות, נראה שכוונתו על המדרש שהביא הרמב"ן (דברים כו כז) על הפסוק 'ארור אשר לא יקים את דברי התורה הזאת', שפסוק זה נאמר על חזן שאינו מקים ספרי התורה להעמידם כתיקונם שלא יפלו. שהמחזיר ספר על מקומו מונע בזיון הספרים שלא יפלו ולא יקרעו, והוא בכלל ברוך ולא בכלל ארור.

והנה הרמב"ן שם כתב, שעל פי פשט כולל פסוק זה ארור על כל מצות התורה, ומוסיף: 'ולי נראה שפסוק זה נאמר על חזן שאינו מקים ספר תורה על הצבור להראות פני כתיבתו לכל בשעת קריאת התורה'. ולפי הדברים הם כפתור ופרח, שהרי פסק הרמ"א שהגבהה היא עיקר הגלילה, ועל הגולל אמרו שהוא נוטל שטר כנגד כל הקוראים בתורה, נמצא שזכות הגבהה כוללת כל התורה כולה, והפסוק עם הדרש מכוונים זה עם זה. ולפי מה שאמרו שעיקר שטר הגולל הוא משום שמכבד את הספר תורה ודואג עבורה

תמימות - פתרון למבוכות

העצה הנפלאה של תמימות היא עצה טובה ומועילה בהרבה ענינים ביסודות היהדות, אשר בהם נבוכים גם יראי ה', שישנם שני דברים הסותרים לכאורה, וצריכים להאמין בשניהם. ולדוגמה הענין של 'בטחון' שהרבה נבוכים בזה, ואינם יודעים מה זה בטחון ואיך לבטוח, ומהי מידת ההשתדלות, והאם אני בכלל ראוי לבטוח, ועוד כיוצא בזה.

העצה היעוצה לזה הוא תמימות, וכן גם לשנן לעצמו פסוקי בטחון, ועניני בטחון, עד שירחם עליו השי"ת ויאיר לו הארה ויתיישב הכל על לבו, ויזכה לבטחון הראוי והנכון, וילך לבטח דרכו.

וכן בענין ההתרחקות מן הגאווה וקנין הענוה ושפלות רוח, עולים במוחו של אדם כל מיני שאלות האיך ובמה, כי הרי מצד אחד צריך לשמוח בשמחת היהדות, וכן לקיים 'ויגבה לבו בדרכי ה' (יה"ב יז, יט)', ותלמיד חכם צריך לזיהר מרוב על בגדו, ושלא לזלזל בעצמו, ובפרט אלו שאמונים על דעתו הק' של רבינו שלימדנו להתבונן בנקודות טובות שלנו. כל זה מחד גיסא. ואילו מאידך גיסא הרי מחוייב הוא לדעת שכל אחד גדול ממנו, והוא הקטן מכולם וכו'. הנה העצה היעוצה על זה היא - תמימות! לדעת ששניהם אמת, וכל אחד עומד במקומו הראוי, ואחר זמן כשיזכה, יאיר לו הקב"ה הארה ויבין שכל אלו אינם סתירות, וכל אחד בא על מקומו בשלום, ויחדיו יהיו תמים, ואפשר לחיות עם שניהם וכן לעבדו ית' כרצונו.

גם בענין הידיעה והבחירה, אשר הן מהמבוכות הגדולות בהם מתנסים בני האדם מימות עולם, גם בזה צריכין להשתמש בתמימות ולהאמין בשניהם. כי בודאי הקב"ה יודע כל מה שיעשה האדם, אבל אעפ"כ יש להאדם כח הבחירה בשלימות. **ומהבעש"ט הק'** מובא שזה גופא הוא מגדולתו של הקב"ה אשר כל יכול, וגם דבר הסותר את עצמו אינו נמנע ממנו [ונקרא 'נמנע הנמנעות' כידוע],

המשך מעמוד א'

אדם מה' יתברך ומצדיקי אמת ומהתורה שהם כל חיותו העיקר הוא מחמת גאות וכבוד, וצריך כל אדם להשתדל לבטל ממנו כל הבחינות גאות."

גאות זו היא שורש כל הטומאות, בתרופת הטהרה של פרה אדומה אשר התורה מלמדת אותנו בפרשתינו, שעל ידה נטהרים מטומאת מת שהיא אבי אבות הטומאה שנגרמה בעטיו של חטא העגל שנחשב לעבודה זרה שחמורה ככפירה בכל התורה כולה (הרוי"ח ח). נצטוינו להוסיף 'עץ ארז ושני תולעת', ללמדנו ש"ארז הוא הגבוה מכל האילנות ואזוב נמוך מכולם, סימן שהגבוה שנתגאה וחטא ישפיל את עצמו כאזוב ותולעת ויתכפר לו" (רש"י בשם רבי משה הדרשן). **ללמדך, ששורשה של עבודה זרה וכפירת כל התורה נעוצה בגאות זו, והיא שורש**

שמצד אחד יודע כל מה שיעשה האדם, ומצד אחר מניח הבחירה להאדם בשלימות. ואם לא היה זה באפשרות הבורא, הרי היה מקצר ח"ו ביכולת הבורא, ומחמת שהקב"ה הוא כל יכול - גם סתירה זו הוא ביכלתו. ועלינו מוטל להאמין בתמימות ולא להיכנס לכל החקירות בענין זה.

הגאון המופלג רבי זמלה ז"ע מווילנא, נתגדל בקרבת הגר"א ז"ע, וכבר מעת שנעשה בן שנתיים ימים התמיד בלימודו למעלה מגדר אנוש, ובהיותו כבן י"א שנה היו לו קושיות וספיקות בסוגיות הש"ס ובכל חלקי התורה, וזה בלבד אותו מאד עד שלא ידע להשית עצות בנפשו. באחד הימים זכה להארה מן השמים וכל הקושיות נעלמו והיו כלא היו, ושלוות נפשו שבה אליו.

יש לציין שאכן קדושי ישראל זכו להארה מן השמים, אשר אפילו ענינים אשר כפי הטבע סותרים את עצמם, אצלם לא תפסו הסתירות מקום, כמובא בר"ן נדרים (דף ב:) במעשה דר' עקיבא שם, והדבר מפליא האיך ברגע אחד עשה שלושה דברים סותרים זה את זה לגמרי, שחק ובכה וך, אלא כל זה מגודל הבהירות שזכה על ידי הארה מן השמים, ובשמיא אין סתירות.

וכן מצאנו אצל **אהרן הכהן** אשר מצד אחד היה אהרן בוש, וירא לגשת, ולבו היה נשבר מחמת שעשה את העגל. אבל עבודתו נעשתה בשמחה גדולה ועצומה, כי הרי בלי שמחה לא היה יכול להמשיך השראת השכינה במשכן.

עכ"פ חזינן מכל אלו דאף דברים הנראים לפעמים כסתירות, אינם סתירות אמיתיות ואין להתבלבל מזה, אלא להמשיך בעבודתו הלאה, ובמשך הזמן יזכה שהקב"ה יאיר פניו אליו, ויסורו ממנו כל בלבוליו.

ר' חיים נחום בהר"ר שמואל מזורין (ב)

"השי"ת אינו עוזב אותנו לעולם"

הנה, באחד ממכתבי מוהרנ"ת מזכיר מוהרנ"ת ר' חיים נחום, וזה לשונו: "תקבל אגרת הרצוף פה מר' חיים נחום נ"י כדי להחיות אותך בבשורה טובה מאוהבך, גם תראה בזה ישועות ה' איך השי"ת אינו עוזב אותנו לעולם, ואם מתמהמה איזה דבר ישועה צריכין לחכות לו כי לכל עת, וההכרח להמתין על כל דבר, כי בזה העולם צריכין לסבול הרבה הרבה, והעיקר להמתין ולדום לישועתו תמיד" (עלים לתרופה, סי' כ"ד).

יוחק שמו בספר

ר' חיים נחום עם חבריו עסקו הרבה בהדפסת ליקוטי תפלות, וזכה ר' חיים נחום ששמו נשאר לזכרון טוב לדורות בסוף ספר ליקוטי תפילות ביחד עם שמו של חברו ר' מענדל [מלאדיץ], שהן המה העוסקים במלאכת הקודש. וז"ל הנוסח הנדפס בסיום הספר: "ח'דושים ח'דשים י'ושיבו י'חיו י'דריכו י'שירו מ'עגלי מ'צעדי נ'פשות נ'אנחות ח'שוקים ח'מודים ו'יקרים ו'חשובים מ'וסר מ'לאים [ר"ת חיים נחום]" עכ"ל.

(הנוסח ה' נמצא בכל הדפוסים, ולאחרונה שהדפיסו הליקוטי תפלות מחדש השמיטו זה, ולא ידעתי למה).

עת צרה היא ליעקב

בשנת תקצ"א התהלכה מגיפה בערי אוקריינא, והרבה אנשים וביניהם כמה מאנ"ש היקרים נאספו רח"ל. וגם אז היה ר' חיים נחום לפני שבת תנוכה בבית מוהרנ"ת, כמזכר בעלים לתרופה, וז"ל: "א' ויגש תקצ"א. עת צרה גדולה היא, על מי לנו להישען כי אם על אבינו שבשמים. **על שבת חנוכה לא היה לנו שום אורחים כי אם ר' חיים נחום שיחלו** ור' אייזיק וכו' נסעו מבהלה מפה ביום ה' העבר מגדול הפחד וכו', ואעפ"כ היה השי"ת בעזרנו ודברנו דברי תורה אתמול בהשלב סעודות דברים חדשים ונפלאים מאד. בודאי היה כדאי לבוא בשביל זה אלפים נפשות לפה, אך מי יודע גדולתו של יוצר בראשית איך הוא מתנהג בחסדו כל דור ובפרט בדור הזה" (סי' ל"ז).

"אהובי חביבי כנפשי, הרבני הותיק"

בעת שנפטר חותנו של ר' חיים נחום, ה"ה ר' זלמן מאומאן ע"ה, כתב לו מוהרנ"ת מכתב תנחומים וז"ל:

"יום ג' פקודי תקצ"א, פה אומאן. שלום וחיים **לאהובי חביבי כנפשי הרבני הותיק מו"ה חיים נחום נ"י** לנצח. בשעה זו שמעתי שהגיע מכתב מאתך שחותנך נפטר תנצב"ה, המקום ינחם אתכם. ומאהבתך זירזתי עצמי לכתוב לך שירותיים אלו, שתהילה לאל באתי לשלום לפה אתמול, וברוך השם הכל שלום.

"חזק ואמץ אחי תלמידי וחביבי"

... **חזק ואמץ אחי תלמידי וחביבי**, השלך על ה' הבך והוא יכלכלך ואל תדאג דאגת מחר, ויהיו בעיניך דברים אלה כחדשים לבלי לחשוב מיום לחבירו כלל רק כל אשר תמצא ידך לעשות בכוחך עשה בכל יום ויום. **ותיזהר מעתה לילך עם מה שאמר אדמו"ר ז"ל** (ליקו"מ ח"א סי' רע"ב) **'היום אם בקולו תשמעו, היום' דייקא**, ואף על פי שגם היום הזה לבד קשה לצאת חובת היום, תצרך לזה שאר שיחות והתורות הקדושות מהנחל נ'ובע מ'קור ח'כמה שהם מלאים עצות עמוקות מאד, בפרט הדרך התם והישר על פסוק אזמרה לאלקי בעודי וכו' (ליקו"מ ח"א סי' רפ"ב) ודי בזה כעת, דברי אוהבך באמת לנצח, נתן מברסלב" (עלים לתרופה, סי' מ"ב).

<p>ברכת מזל טוב להר"ה ר' אלכסנדר קלניצקי שליט"א לדגל נישואי בנו הר"ר שמואל ה"ו עב"נ בשעת"ם יה"ו שיזכו למנות בית נאמן בישראל בדרך רביה"ק זיע"א</p>	<p>ברכת מזל טוב להר"ה סתתיו נתן וזרטיהווי"ו לדגל הולדת הבת יה"ו שיזכה לגדולה לתורה לחופה ולמעש"ט ולדוב נחת קדושה</p>	<p>ברכת מזל טוב להר"ה נחמן אלעזר (כ"ד יעקב לוי) הרש"ל ה"ו לדגל הולדת הבן יה"ו שיזכה לגדולה לתורה לחופה ולמעש"ט ולדוב נחת קדושה</p>	<p>ברכת מזל טוב להר"ה דוד מנטל ה"ו לדגל הולדת הבן יה"ו שיזכה לגדולה לתורה לחופה ולמעש"ט ולדוב נחת קדושה</p>
--	---	---	--